

FİNANSAL KRİZLERİN SİYASAL ETKİLERİ

Hakkı Göker ÖNEN¹

Öz

Ekonomik krizlerin sebeplerini sadece piyasa ile ilgili faktörleri göz önünde bulundurarak açıklamak kolay değildir. Her ekonomik sistem, bir ülkenin genel kalkınma hızıyla veya yaşadığı iniş çıkışlarla ister istemez etkileşim halindedir. Bu yüzden sosyal ve kültürel değişimler, teknolojik buluşlar ve siyasal krizler ülke ekonomisini etkilemeye ve finansal krizlere neden olmaya açıktır. Bazen bu durumun tam tersi bir görünüm ortaya çıkar ve yaşanan finansal krizler mevcut siyasal iktidarın düşmesine, erken seçimlere, ayaklanmalara ve neticesinde rejim değişikliklerine kadar varabilir. Bunun temel nedeni bir ulus içerisinde yaşayan her bir bireyin kamusal çıkardan çok öncelikle kendi yaşamsal çıkarını, sosyal statüsünü ve temel ihtiyaçlarının karşılanmasını önemsemesidir. Zira Liberalizm ve Marksizm başta olmak üzere pek çok temel siyasal ideoloji bireysel-kamusal ekonomi tartışmasını temel olarak inşa edilmiştir. Bu yüzden, bu makale boyunca da, niçin genel olarak ekonominin ve özel olarak da finansal krizlerin, siyasal gündemi belirlemede her dönemde başat bir rol oynadığını inceleyeceğiz. Bu karşılıklı ilişkiyi oluşturan temel unsurları belirlerken, siyasal tarihte etkisi büyük olmuş bir dizi olayı da örnek olarak masaya yatıracağız. Bu bağlamda inceleyeceğimiz örnek gelişmeler, dünya ekonomi sisteminin nasıl oluştuğu ve bugünkü mevcut şekline nasıl geldiği konusunda ipucu verirken finansal krizlerin siyaset üzerindeki etkilerini de tanımlamış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Ekonomik Kriz, Siyaset, Türkiye’de Kriz, Kapitalizm.*

JEL Sınıflandırması: *G 01*

POLITICAL EFFECTS OF FINANCIAL CRISES

Abstract

Economic crises may not always be analysed sufficiently by only observing the market factors. Because the economic system of each state is in mutual interaction with its national development rate and domestic financial fluctuations. Principally, there are a number of factors namely the social and cultural changes, technological innovations and political deadlocks which might damage national economy by triggering financial crises. The impacts of these crises can sometimes be quite heavy which might breed governmental failures, early elections, public demonstrations and even regime changes. Indeed, every individual firstly focuses on securing his/her own lively interest, social status and basic needs and then perhaps considers the situation of public sphere. Because of this fact, the main suggestions of leading political ideologies, especially for the ones in Liberalism and Marxism, have been formed to formulate a rational balance between the spheres of private and public eco-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, hgonen@gelisim.edu.tr” hgonen@gelisim.edu.tr, ORCID ID 0000-0001-7927-0238.

yeni bir tartışma konusunu gündeme getirmiştir. Çünkü para politikalarını belirleyen Merkez Bankası ile maliye politikalarını belirleyen ve doğrudan hükümete bağlı olarak çalışan Maliye Bakanlığının kararları arasında bir uyumsuzluk yaşandığında Türkiye olası bir finansal krizin eşğine gelebilmektedir. Bu durum, önümüzdeki yıllarda, Merkez Bankası'nın çalışma biçimi ve Maliye Bakanlığıyla uyumu konusunun daha yoğun olarak tartışılmasına neden olabilir.

KAYNAKÇA

- Aktan, C. C. ve Şen, H. (2001). Ekonomik Kriz: Nedenler ve Çözüm Önerileri. Yeni Türkiye, Ekonomik Kriz Özel Sayısı, 42, 2.
- Araujo, O. R. (2010). The Emergence and Entrenchment of a New Political Regime. Latin American Perspectives, Issue. 170, 37(1), 35-61.
- Atılğan, G. S. ve Uslu, A. (2005). Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Siyasal Hayat. İstanbul: Yordam Kitap.
- Balkır, C. (2010). Uluslararası Ekonomik Bütünleşme: Kuram, Politika ve Uygulama AB ve Dünya Örnekleri. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Carlos, D. A. (1985). Goodbye Financial Repression, Hello Financial Crash. Journal of Development Economics, 19(1-2), 1-24.
- Cohen B. J. (1977). Organizing the World's Money – The Political Economy of International Monetary Relations. London: Basic Book.
- Diamond, S. (1995). Roads to Dominion: Right Wing Movements and Political Power in the United States. New York: The Guilford Press.
- Gamble, A. (1988). The Free Economy and the Strong State: The Politics of Thatcherism. UK: Palgrave.
- Goldstein, M. (1998). The Asian Financial Crisis: Causes, Cures, and Systematic Implications. Washington, DC: Institute for International Economics.
- Graowe, P. D. (1990). The European Monetary System in the 1980s. London: Longman.
- Feldman, G. D. (1997). The Great Disorder: Politics, Economics, and Society in the German Inflation, 1914-1924. UK: Oxford University Press.
- Hale, W. ve Özbudun, E. (2010). Islamism, Democracy and Liberalism in Turkey: The Case of AKP. London: Routledge.
- anson, S. E. (1995). The Utopia of Market Society in the Post-Soviet Context, İçinde: Can Europe Work? Seattle & London: University of Washington Press.
- Keynes, J. M. (2010). The End of Laissez Faire İçinde: 'Essays in Persuasion', London: Palgrave Macmillan.
- Kılıçbay, A. (1994). Politika ve Ekonomi. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Mason, E. S. ve Asher, R. E. (1973). The World Bank Since Bretton Woods: The Origins, Policies, Operations and Impact of the International Bank for Reconstruction. Washington, DC: Brookings Institution.
- Mei, J. ve Guo, L. (2004). Professional Forum: Political Uncertainty, Financial Crisis and Market Volatility. European Financial Management, 10(4), 639 – 657.
- Mei, J (1999). Political Risk, Financial Crisis and Market Volatility. NYU Working Paper No. S-MF-99-08.
- Özer, C. K. (2017). Tek Çözüm: Merkez Bankası'nı Devletleştirmek. Yenisöz. Erişim Adresi: <http://www.yenisoz.com.tr/tek-cozum-merkez-bankasi-ni-devletlestirmek-makale-26070>

- Rajan, R. G. ve Zingales, L. (2003). The Great Reversals: the Politics of Financial Development in the Twentieth Century. *Journal of Financial Economics*, 69, 5–50.
- Savaş, V. (2004). *Dünya Ekonomi Sistemi*. İstanbul: T.C Yeditepe Üniversitesi Yayınları.
- Seyidođlu, H. (1991). *Uluslararası İktisat*. İstanbul: Güzem Yayınları.
- Tekeli, İ. ve İlkın, S. (2004). *İktisadi Politikaları ve Uygulamalarıyla İkinci Dünya Savaşı Türkiye'si*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tuğsal, T. (2015). Finansal Krizler ve Anlamlandırma Teorisi: 2008 Krizine Retrospektif Bir Yaklaşım. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 111-124.
- Turan, Z. (2011). Dünyadaki ve Türkiye'deki Krizlerin Ortaya Çıkış Nedenleri ve Ekonomik Kalkınmaya Etkisi. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(1), 56-80.
- Wyplosz, C. (2001). How Risky is Financial Liberalization in the Developing Countries? *CEPR Discussion Papers*, 2724.